БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

ФЕВРАЛЬ 28
среда
1940 он
№ 48 (3049)
Сэн 10 мүнгэ.

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

Нүүжэ ерэгшэдые халуунаар угтае!

Бурят-Монгол болбол урдань царска колони байһанаа, большевистскэ партиин, аба Сталинай анхарал оролдолгын, агуухэ ород арадай ахадүүгэй туһаламжын ашаар, мүнөө хүгжэн бадаржа байгаа социалистическэ республика болоо.

Манай республика болбол гайхамшаг элбэг газартай, барагда шагүй ехэ баялигтай. Советскэ засагай жэлнүүдтэ, илангаяа Сталинска табанжэлнүүдэй торшо соо, Бурят-Монгол республика таниградашагүй ондоо болоо—ой тайга байһан газарнуудта, мүнөө томо ехэ гигантнууд бодхогдоо, оройдоо хэрэглэгдээгүй байһан ужам үргэн хүдөө нютагуудта олонтоото, баян колхозууд тогтоогдоо. Зүгөөр, элбэг ехэ баялигууднай үшөө хүсэд ашаглагдаагүй байна. Эдэ бүхые эдлэн ашаглахын тула хүнүүд—кадрнууд хэрэглэгдэнэ.

Бага газартай районуудһаа, Востогой ехэ газартай районуудта колхозниигуудые нүүлгэхэ тухайда ВКП(б)-эйн ЦК-гэй Майн Пленумэй тогтоол угаа ехэ удхашанартай.

Манай Бурят-Монголой үргэн масса колхозниигууд болбол тус историческа тогтоолые тон хүндэтэйгөөр угтаад, бага газартай районуудһаа нүүжэ ерэгшэдые халуунаар угтан абалгада жэшээтэ һайнаар бэлэдхэжэ байна.

Иволгын аймагай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүх. Пурбо Цыревжапов) болбол нүүжэ ерэхэ арбан бүлэ айлнуудтаа сэбэр һаруул гэрнүүдые түхеэршые бэлэдхээ. Тэдэндэ үгэхын тулада кропатинууд, ведро, г. м. гэрэй хэрэгсэлнүүд худалдажа абтанхай ба мяха, тоһо, талха мэтын продуктнууд бэлэн болгогдобо. Яруунын аймагай, Молотовай нэрэмжэтэ колхоз мүн һайтар түхеэрөө. Нүүжэ ерэгшэдые угтахадаа, колхозойнь духовой оркестр наадаха. Гэр байшангууд, гэрэй шухала хэрэгсэлнүүд түхеэрэгдэхэһөө гадна, тэдээндэ малнууд үгтэхэнь. Мүн, Мухар-Шэбэрэй аймагай „Победитель", Заиграйн аймагай Тельманай нэрэмжэтэ, Селенгын аймагай „Красный Октябрь", Тельманэй нэрэмжэтэ ба бусад олон колхозууд болбол нүүжэ ерэгшэдые халуунаар угтан абалгада жэшээтэйгөөр бэлэдхээ.

Түрүү колхозууд ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд болбол энэ шухала хэмжээнбуулгые бэелүүлгэдэ бүхы аргабайдалнуудаа бүрин элсүүлнэ. Тэдэнэр хадаа, нүүжэ ерэхэ хэдэн арбаад ба зуугаад—энергичнэ ба эрэлхэг хүнүүд колхозно ажахые улам дэбжүүлэлсэхэ, нютагай баялигуудые хүсэдөөр хэрэглэлсэхэ байна гэжэ һайтар мэдэнэт.

Зүгөөр, энэ шухала хэрэгэй удхашанарые зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ойлгоогүй байна. Иволгын аймагай „Свободный труд", „Авангард" ба бусад колхозууд хадаа нүүжэ ерэгшэдые угталгада бэлэдхэлгын хэрэгые самотегто табиһан байба. Селенгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүх. Волосотов) „Улаан-Темник" (түрүүлэгшэнь нүх. Цыбиков) колхозууд болбол нүүжэ ерэгшэдые угтан абалгада ямаршье бэлэдхэлгүй һууна. Гадна, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа ямаршье хүдэлмэри ябуулаагүй зад, худал мэдээ үгэдэг байһань элирбэ. Жэшээлхэдэ: Хоринн аймагай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүх. Будажапов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүх. Цыренов гэгшэд үшөө бүтөөгүй юумые бүтэһэндэ тоолоод байгаа. Хэды тиимэ байбашье һаань, тэдэ аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол энэ хэрэгтэ эрид хэмжээнүүдые абанагүй.

Зэдын аймаг болбол 1940 ондо 90 бүлэ айлнуудые угтан абаха ёһотой. Гэбэшье, тэрээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хүсэд хангалтатайгаар ябуулагдаа гэжэ хэлэхэ аргагүй байна.

Нютагай партиина организацинууд, советскэ ба газартарялангай органууд болбол нүүжэ ерэгшэдые эрхим бэлэдхэлтэйгээр, халуунаар угталгые хангаха ёһотой. Энээниие манай колхозниигууд хүсэнэ ба тэрэнэй тула бүхы условинууд манда бүрин бии.

Татарска АССР-һээ ба Буреяа областьһоо колхозниигууд ойрын үдэрнүүдтэ манай Бурят-Монголдо ерэхэнь. Тэдээндэ халуун угталгые эмхидхэлгэ—хүндэтэ хэрэг. Нүүжэ ерэгшэдые олоор угтан абаха районуудай нэгэн болохо, Хорина аймагай колхозуудта, аймагай хүтэлбэрилхы организацинуудаар эльгээгдэһэн түлөөлэгшэнэр февралиин 25-да ошобо. Тэдэнэр хадаа колхозниигуудай нүүжэ ерэхэр, тэдэниие угтан абалгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ, колхозниигуудай дунда агит-массова хүдэлмэринүүдые ябуулха даабаритай. Иимэнүүд хэмжээнүүд бусадшье районуудта абтажа байна. Зүгөөр, энээгээр хизаарлажа, һанаагаа амаржа болохогүй.

Хэдэ мянган километрһээ нүүжэ ерэгшэд, манай республикын ажалшадай ахадүүнэрые халуунаар, хүндэтэйгөөр угтае!

Ленинградска военнэ округой штабай оперативна мэдээ

Февралиин 25-най үдэр Карельскэ перешеек дээрэ, манай частьнууд болбол противнигай бэхижүүлэлнүүдые дабажа, бэхижүүлэгдэһэн оборонительна 28 пунктнуудые, тэрэнэй тоодо түмэрбетонно артиллерийскэ 8 бааригануудые эзэлбэ. Манай частьнуудта эсэргүү контратака хэжэ гэһэн противнигай нэгэтэ бэшэ бэдэлгэнүүдэнь, тэдээндэ тон ехэ гэмтэлтэйгээр сохигдоһон байна.

Фронтын бусад участогууд дээрэ онсо юушье болоогүй.

Манай авиаци болбол хэдэн олон районуудта противнигай сэрэгүүдые амжалтатайгаар бомбодоһон байна. Агаарай дайнда, противнигай 10 самолёдууд сохигдобо.

ПАРТИЙНА ШЭНЭ КАДРНУУД ХҮТЭЛБЭРИДЭ ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

Тбилиси, февралиин 22. (ТАСС). Тбилиси городто, хүтэлбэрилхы партиина органуудай һунгалтанууд эмхитэйгээр ба үндэр активностяар үнгэрэбэ. Түрүүшын 5 үдэрэй торшо соо, Грузиин 461 партиина эхин организацинуудта отчетно-һунгалтын суглаанууд болоһон байна. Суглаануудта, коммунистнуудай 90 процентнь хабаадаа.

Серьезно зүбшэн хэлсэлгэ ба большевистскэ шанга критика болбол хэдэн олон партиина бюронуудай, мүн тэрэшэлэн партиина эхин организацинуудай секретарьнуудай хангалтагүй хүдэлмэриие элирүүлһэн байна.

Политическэ ургаһан шэнэ кадрнууд хүтэлбэридэ дэбжүүлэгдэбэ. Партиина бюронуудай секретарьнуудаар, партиина эхин организацинуудай секретарьнуудаар һунгагдаһан 326 коммунистнуудһаа 93-нь,—хүтэлбэрилхы партиина хүдэлмэридэ түрүүшынхеэ дэбжүүлэгдэв.

Киев, февралиин 22. (ТАСС). 5 үдэрэй торшо соо, отчетно-һунгалтын суглаанууд 1498 партиина эхин организацинуудта гү, али Киевэй ба областиин партиина организацинуудай 50 процентдэ болоһон байна. Суглаанууд тон ехэ активностяар үнгэрнэ. Коммунистнуудай хабаадалга 97,7 процент. Отчетно доклaдууд тушаа прениүүдтэ 12665 хүн—суглаануудта хабаадагшадай 48 процентнь үгэ хэлэбэ.

Ростов-Дон, февралиин 22. (ТАСС). Городой 1090 партиина эхин организацинуудай хахадынь, отчетно-һунгалтын суглаануудые үнгэргэбэ. Хүтэлбэрилхы партиина органуудай һунгалтанууд болбол урда урдын жэлнүүдтэ орходоо тон эмхитэйгээр үнгэрбэ.

Социалистическэ соревнованиин түрүүшүүл—стахановцууд, шалгагдамал большевигүүд, партиина хүдэлмэриие хүтэлбэрилгэдэ дэбжүүлэгдээ.

БМАССР-эй хэлхээ холбооной управлениин дэргэдэхи парторганизациин отчетно-һунгалтын суглаан.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Коммунистнууд болбол партбюрогой секретариин доклад тушаа прениие соносожо байна.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ
УКАЗ
Академик А. Е. Фаворскые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Түрэһэнһөөнь хойшо 80 жэл гүйсэһэнтэйнь ба тон ехэ эрдэмтэ химикорганикын научно-педагогическа ажал ябуулгын 55 жэлэй гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, академик Алексей Евграфович Фаворскые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной февралиин 25

ССР Союзай орденууд ба медальнуудые барюулга

Февралиин 22-то, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Калинин болбол шагнагдагшадта орденууд ба медальнуудые барюулба.

Правительствын боевой даабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэй ба тиихэ зуураа геройство харуулһанай түлөө шагнагдаһан лейтенант Гринев, старша лейтенант Мясников гэгшэдтэ Советскэ Союзай геройн нэрэ олгохо тухай грамота, Ленинэй орден ба „Алтан одон" медаль барюулба.

Боевой даабаринуудые эрхимээр дүүргэһэнэй ба тиихэ зуураа шэн зориг ба баатаршалгые харуулһанай түлөө шагнагдаһан, Улаан Армиин боецүүд, командирнууд ба политхүдэлмэрилэгшэдэй группада орденууд ба медальнууд барюулагдаба.

Финскэ сагаангвардейщинатай тэмсэлэй фронт дээрэ, командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэй ба тиихэ зуураа шэн зориг ба баатаршалгые харуулһанай түлөө шагнагдаһан старша лейтенант Назаретский гэгшэдэ ба нүхэр Поляковто наградууд барюулагдана.

Тэрээнэй һүүлдэ, шагнагдагшад, военнэ ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй группануудта орденууд ба медальнууд барюулагдаба

Шагнагдагшадта орденууд ба медальнуудые барюулһанайгаа һүүлдэ, нүхэр Калинин болбол наградэ абаһантайнь дашарамдуулан, бүхы нүхэдые халуунаар амаршалһан ба саашанхи хүдэлмэридэнь шэнэ амжалтануудые хүсэһэн байна.

Цэдэн Галсанов.

БАЛТАХИНОВ ТУХАЙ ДУУН

Байгал далайн ногоон талаар дабшуулаа,
Баатар манай партизанска отряд...
Бүһэн дундаа гранатa, наган хабшуулаад
Балтахинов морёор дайлаа, хатараад.
Балтахинов,—
улаан комиссар,
ябаа.

Улаан тугнай дүлэн охёор һэбшээлээ,
Уулан манай партизанска отряд!
Сагаан Колчак, семеновтон эбһээлээд
Соолго доогуур орон олоо, бутараад.
Балтахинов
зориг дүүрэн
тэмсээ.

Сагаан могойн сахариг соо оробошье,
Шадал тэнхээ дүүрэнээр тэмсээ,
Гансахан һомон наган соонь торобошье
Гранадтайгаа халуун зүрхэнь тэһэрээ;
Балтахинов
дуулһан дуугаа
дүүргээгүй.

Байгал далайн совет эрьеэр гараа һэе
Баатар манай Улаан Арми дорюун.
Орден, медаль үбсүүн дундаа носооһон
Герой-нүхэдүүд дуугаа татаа арюун.
Балтахинов
шуһаа дамы
эдхааг үй!

Радио Николай.

ЖАРГАЛ ТУХАЙ КАНТАТА

(Бурят-Монголые интервентнүүдһээ сүлөөлһөөр 20 жэл болоһон ойдо)

Жаргалтай байнабди,
Баяртай байнабди.
Ороноо суурхажа, жаргалаа
дуулаеы гоёор.
Дорюугаар дууланабди,
Хүхюугээр дууланабди.

Кремльеэ магтажа, Сталинаа
дуулаеы шангаар.

Номин Байкал бусалан миралзаад,
Ногоон эрьеынгээ баян хүбөөдэ
Долгёо эршэдхэн
Дуугаа тэгшэдхэн
Нэрээ мүнгэлнэл,
Суугаа мүнхэлнэл,
Баян тэпюуп манай байдалые
Обор сооһоон ооголон суурханал.

Толи вольфрам девзэтэй малгайтайл,
Торгон зүлгэ сэсэгтэй дэгэлтэйл,
һайхан жаргалнай
Алтан зүүдхэлтэйл.

һайхан баярнай
Мүнгэн дүрөөтэйл,
Зэндэмэни бүүргэтэй эмээлтэйл.
Дайнда солоёо дуудууһан хүлэгтэйл,
Түрэл жаргалаймнай һурхарбаанда,
Түрын түрүү алдарта Сталинда
Төөлэй барнеыл,
Байгаа баралаеыл,
Арзаа аягалаеыл
Дуугаа уралаеыл,
Арбанагаэн вгэшэдүүнэрэй
Арбижалай ехэ хорим дуулаеыл.

Жаргалтай байнабди,
Баяртай байнабди,
Ороноо суурхажа, жаргалаа
дуулаеы гоёор.
Дорюугаар дууланабди,
Хүхюугээр дууланабди,
Кремльеэ магтажа, Сталинаа
дуулаеы шангаар!

Доржо Банзаровай наһа бараһанһаа хойшо 85 жэл болоһоной ой

Бурят-Монголой түрүүшын эрдэмтэ Доржо Банзаровай наһа бараһан үдэрһөө хойшо 85 жэл болоһонойнь ой энэ оной мартын 14-дэ гүйсэхэнь.

Бурят-Монголой хэлэ, литературын ба историин научно-шэнжэлэлгын институт болбол Доржо Банзаровай научно-общественно ажал'ябуулга тухайда научна хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр доклад ба статьянуудые бэлэдхэжэ байна.

Гадна, Доржо Банзаровай „Хара шажан гү, али монголой бөөгэй мүргэл" ба бусад зохёолнууд 1940 ондо дахин хэблэгдэхэнь.

Институдай научна библиотека болбол Доржо Банзаровай научно-общественна ажал'ябуулгые харуулһан литературна выставка эмхидхэхээр бэлэдхэжэ байна.

Мүн институдай научна хүдэлмэрилэгшэд болбол Доржо Банзаровай түрэһэн нютаг, Зэдын аймагай Учеотэйн сомон ошохо байна.

ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

„Нельсон" линкорой гэмтэлгэ тухай „Фелькишер беобахтер" газедтэ

Берлин, февралиин 25. (ТАСС). „Фелькишер беобахтер" газедэй мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрһэн жэлэй декабриин хахадта английска флодой флагман линкор «Нельсон» стройһоо гаргагдаһан байгаа. Корабль болбол мүнөөшье ремонтдо байна. „Фелькишер беобахтер" бэшэнэ: „Линкор „Нельсон" хадаа „Родней" гэжэ линкортой нэгэ типэй ба далхэй дээрэ эгээ хүсэтэй линкор мүн. Бронированна гурбан палубаһаа гадна, корабль болбол специальна байгуулагдаһан подводно хамгаалалгатай байна. Линкорой зэбсэгжэлгэнь — 40,6 сантиметрово 9 буунууд ба 15,2 сантиметрэй 12 буунууд, 25 зенитнэ буунууд болоно. Корабль хадаа 60,9 сантиметр диаметртэй хоёр торпедно аппарадуудаар хангагданхай. Кораблиин үһабартаасань 34 мянган тонн, түргэниинь 23,5 узел. Командань 1320 хүн. Самолёдой нидэхын тулада хэрэгдэһэн катапульта „Нельсон" дээрэ бии.

РККА-гэй XXII жэлэй ойтой дашарамдуулан, Берлиндэ байгаа СССР-эй полпредстводэ вечер болобо

Берлин, февралиин 24 (ТАСС). Хүдэлмэрилшэн-Таряашанай Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой XXII жэлэй ойе һайнүдэрлэлгэтэй дашарамдуулан, үсэгэлдэр, СССР-эй полпредстводэ вечер болобо.

Германска армиин главнокомандовалагша генерал Браухич, германска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командованиин хүтэлбэрилэгшэ генерал Кейтель, адмирал Витцель, генерал Удет ба бусад германска военнэ чинүүд вечертэ ерэбэ. Германида байгаа бүхы гадаадын посольствонуудай военнэ атташенүүд, мүн тэрэшэлэн, вечертэ ерэһэн байна.

Германида байгаа СССР-эй полпред нүх. Шкварцев болбол суглараагшадые богонихон тостоор амаршалһан ба СССР-эй арадуудта, Хүдэлмэрилшэн—Тарияшанай Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой угаа ехэ удхашанартай байһые тэмдэглэһэн байна. Германска армиин главнокомандовалагша генерал Браухич харюугай тосттойгоор выступалба. Советскэ Союзай мирнэ байгуулалтада советскэ армиин тон ехэ удхашанартай байһые генерал Браухич тэмдэглэбэ. Советскэ арми ба флот хадаа, Браухич мэдүүлбэ, угаа ехэ культурна зорилгонуудые шиидхэһэн байна. «Бүхы дэлхэй, тусгаарлабал Германи хадаа Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүгжэлтые һонирхон хэрэдаг байна»—гэжэ Браухич хэлэбэ.

Вечер болбол хани барисаагай атмосфера соо үнгэрбэ.

Германо-норвежска харилсаанууд

Осло, февралиин 23. (ТАСС). Норвеги ба Германиин хоорондо, худалдаанай хэлсээн түйлэгдэбэ гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Японо-американска харилсаанууд

Нью-Йорк, февралиин 23. (ТАСС). „Нью-Йорк геральд трибюн" газедэй мэдээсэһэнэй ёһоор, гадаада хэрэгүүдэй талаар, сенатска комисси болбол Японидо товарнуудые абаашахые болюулха гэһэн дурадхал буруушааба. Сенатын лидернүүдэй нэгэнэй хэлэһэнэй ёһоор, гүрэнэй департамент болбол худалдаанай шэнэ договорые баталха тухай Японитой хэлсээнүүдые эхилбэ.

США-гэй гадаада хэрэгүүдэй министерствын туһалагша байһан Касл үгэ хэлэбэ, тэрээн соогоо, Японитой хани харилсаануудые байгуулхые баалаһан байна гэжэ Юнайтед пресс агентство мэдээсэнэ. Каслын мэдээсэһэнэй ёһоор, голландска Инди, мүн тэрэшэлэн Мексика хадаа Японие нефтеэр хангахые зүбшөөрбэ гэжэ хэдэн неделиин саад тээ тэрээндэ элэ болоһон байгаа.

20 ЖЭЛЭЙ СААНА

1920 ОН

Январиин 1-дэ. Мензанскэ станица партизануудаар эзэлэгдээ hэн. Дайсанай олон хүн пленда абтаhан байгаа.

Январиин 1-нэй үглөөгүүр. Ухар селени партизануудаар эзэлэгдэhэн юм. Тиигээд, Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитет эмхидхэгдээ hэн.

Январь 4. Ключи селодо, Байгал шадарай революционно штабай инициативаар, районно революционно штабуудай түлөөлэгшэдэй съезд болжо, восстаниин шухала асуудалнуудые хэлсэhэн байна.

Январь 9. Тарбагатай селодохи ажалша таряашадай, казагуудай ба буряадуудай түлөөлэгшэдэй съезд болоод, энээндэ хабаадагшад болбол партизанска армиин главна штабта, ажалша таряашадай зүрхөө халуун найдабарияе үзүүлээ байна.

Январь 12. Селенгын адагай (Кударинска) райондо, РКП(б)-эйн Дээдэ-Удын комитедээр эльгээгдэhэн нүхэдэй хүтэлбэри доро, подпольно ячейкэнүүд болбол тэндэхи семеновско засагые унагаажа, революционно штабые эмхидхэhэн ба боевой дружинанүүдые таряашадhаа эмхидхэhэн байна.

Январь 14. Баргажандахи семеновско засаг унагаагдажа, Военнэ Революционно комитет эмхидхэгдэhэн байна. Селонуудта революционно комитедүүд тогтоогдоо hэн.

Январь 22. Тунхэндэ советскэ засаг тогтоогдон, манифестаци болоhон ба ревком hунгагдаhан байна.

Январь 23. Тэрэ hүни, партизанууд болбол Петровско заводто добтолон, олон тоото буу зэбсэгүүд ба бусад хэрэгсэлнүүдые абаhан байна.

Январь 25-30. Байгал шадарай восстани хэгшэ волостьнуудай ажалшадай съезд боложо, тэндэ Селенгэ, Хилок, Чикойн районуудhаа 119 хүн суглараhан байна. Байгал шадарай хүдэлмэришэдэй, таряашадай ба буряадай депутадуудай Соведэй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитет hунгагдаhан байгаа.

Январиин hүүлдэ. Троицкосавскада коммунистическэ революционно ячейкэнүүдэй түлөөлэгшэдэй подпольно суглаан дээрэ 7 хүн составтайгаар, Революционно Комитет hунгагдаhан юм.

Февраль 2-4. Селенгын адагай районой восставалагша таряашадай съезд Кудара селенидэ болоо hэн.

Февраль 8. Партизанска отрядууд болбол Удэ мүрэнэй урда талада байhан, Дээдэ-Удын түмэр замай паркда добтолго хэхэдэнь, паркын гарнизоной 256 хүн, буу зэбсэгтэеэ партизануудай талада ороhон юм.

Февраль 14. Заиграйн станци партизануудаар эзэлэгдэжэ, партизанууд болбол тон ехэ ашаануудые, буу зэбсэгүүдые абаа hэн.

Февраль 14. Кударинска станица партизануудаар эзэлэгдээд, семеновцуудай бутаосхигдоhон үлэгдэлнүүдэнь Монгол тээшэ тэрьелээн тониилhон байна.

Февраль 17. Селенгын адагай районой Посельскэ ба Кабанска селенинүүд шадархи партизанууд ба сагаангвардейскэ отрядуудай хоорондо шанга байлдаанууд боложо, партизанууд илаhан байгаа.

Февраль 18. Семеновско засаг хадаа Троицкосавскда подпольно ревкомоор унагаагдаhан байна.

Февраль 19. Генерал Сахаровай команда доро ябаhан 1000 хүн тоотой каппелевцүүд болбол Вахмистрово селодо орохые hэдэбэшье hаа, партизануудаар үйбүтаосхигдоhон юм.

Февраль 22. Татаурово станци партизануудаар эзэлэгдээ hэн.

Февраль 22. Байгал шадарай Соведүүдэй ЦИК-ээр тусхай тогтоол толилогдон, Бухэроссийскэ ЦИК-ээр ба Совнаркомоор гаргагдаhан бүхы декредүүдые уялгатаар дүүргэхэ тухайда захирагдаhан байгаа.

Февраль 23. Забайкалиин семеновцуудhаа ба интервентнүүдhээ сүлөөлгэдэ туhалхын тула революционно улаан частьнууд Иркутскhаа ерээ hэн.

Февраль 24. Троицкосавск болбол партизануудаар эзэлэгдээ.

Февраль 25. Энэ үглөөгүүр, партизанууд болбол Шэнэ-Бринск шадар каппелевцүүдэй отрядые бутаосхиhон юм.

Февралиин 17. Партизанууд, Хилок станцида добтолон ороhон байгаа.

Февралиин 27. Доодо-Березовкоhоо 250 хүн составтай забайкальска 2-дохи полкынхид буу зэбсэгтэеэ партизануудай талада ороhон байна.

Март 1. Тэрэ hүни, Дээдэ-Удэ город партизануудаар эзэлэгдээ hэн.

Март 3. Байгал шадарай Соведүүдэй ЦИК, Тарбагатайhаа Дээдэ-Удэдэ ерэhэн байна.

Апрелиин 5. Байгал шадарай ажалшадай түлөөлэгшэдэй съезд дээрэ, Дально-Восточно республикын правительство тогтоогдоhон юм.

Октябриин 21-22. Октябриин 22-ой үглөөнэй 10 часта, улаан частьнууд ба партизанска отрядуудаар Чита город эзэлэгдээ hэн.

Алдарта ойе ажаүйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудтайгаар угтая!

ТVРVV ЦЕХ

Улан-Удын миханай комбинадай колбасна цех болбол комбинат соотоо түрүү цехэнь мүн.

Тус цех болбол 1939 онойгоо үйлэдбэриин планиие 142 процент дүүргэhэн байна. Мүн 1940 оной нэгэдэхи квартал соо 650 тонна колбаса үйлэдбэрилэн гаргаха плантай аад, тэрээнээ мартын 25-да дүүргэхэбди гэhэн социалистическэ уялгые тус цехынхид абаа. Шэнэ жэлэй гарhаар хамта 17 хүдэлмэришэд-стахановцууд харюусалгата хүтэлбэрилхы хүдэлмэринүүдтэ (мастернуудта, бригадирнуудта) дэбжүүлэгдэбэ. Тэдээн сооhоо 10-ниинь эхэнэрнүүд.

Цехын олонстаночнигууд нүхэд Волков (Заудинска Райсоведэй депутат), Венников, Дегтярев гэгшэд, зургаан хүнэй хүдэлмэридэг станогто гурбуулаа хүдэлмэрилнэ; үдэр үдэрэйгөө даабаринуудые 130 процент хүртэр дүүргэнэ.

Бурят-Монголые ба Улан-Удэ городые гадаадын интервентнүүдhээ, семеновско сагаанбандидуудhаа сүлөөлhөөр хорин жэл болоhоной гайхамшагта ойе үйлэдбэриин эрхим амжалтануудтайгаар угтажа байна.

Ц. Д.

ИСТОРИЧЕСКА ОЙДО БЭЛЭДХЭЛ

Зэдэ. Хариин интервентнүүд ба сагаангвардейщинүүдhээ, Бурят-Монголые сүлөөлhөөр 20 жэлэй ойдо бэлэдхэл, Зэдын аймагта тон эршэмтэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Урдын улаан партизан, ВКП(б)-эйн айкомой секретарь нүхэр Хайдуковай хүтэлбэри доро, энэ ойе үнгэргэхын түлөө тусхай комисси байгуулагдаа.

Энэ комиссиин инициативаар, hаяхан аймагай центр дээрэ, урдын улаангвардейцуудай ба партизануудай хабаадалгатайгаар совещани үнгэргэгдөө. Совещани дээрэ Зэдын аймагай „Стахановец" газедэй редактор нүхэр Киреев болбол уласхоорондын байдал тухай доклад хэhэн байна. Тэндэ, нүхэр Хайдуков, Бурят-Монголые сүлөөлhөөр 20 жэл гүйсэhэн тухай доклад хэбэ. Мүн тэрэшэлэн, партизанууд нүхэд Спиридон Яковлевич Крючков, Василий Степанович Цобоков ба бусад болбол зэрлиг муухай хариин интервентнүүдэй hабарhаа, түрэл Бурят-Монголоо сүлөөлгэдэ активнаар хабаадалсаhан тухайгаа хэлэбэд.

Мүнөө, тус аймагай бүхы сомонуудаар ба колхозуудаар партизануудай хабаадалгатай суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна. Энэ алдарта ойе үйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудтайгаар угтахын түлөө тус аймагай хүдэлмэришэд, колхознигууд бүхэн эршэмтэйгээр тэмэсэнэ.

Цыб. Алтайский.

XX жэлэй ойдо бэлэг

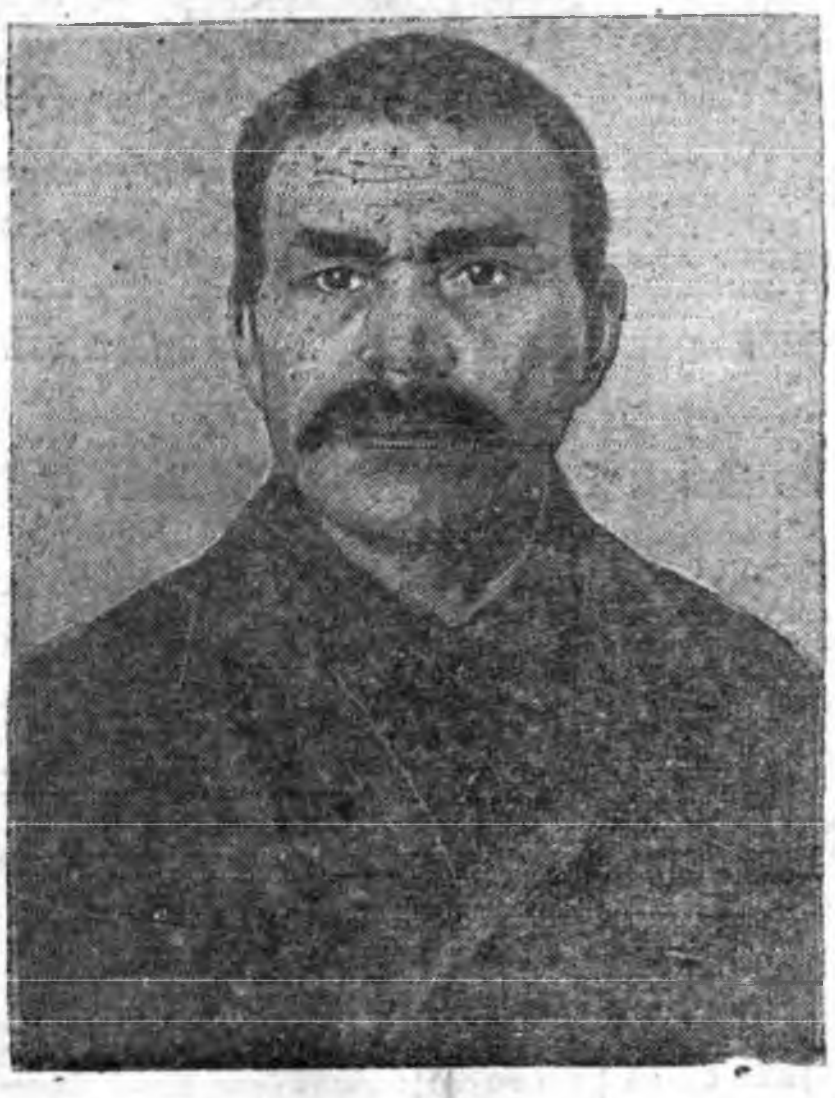
Бурят-Монголые ба Улан-Удэ городые сагаанбандидуудhаа сүлөөлhэнhөө хойшо XX жэл болоhоной ойдо бэлэг болгон, Улан-Удын Центральна электростанциин коллективэй стахановцууд ба ударнигууд үйлэдбэриин үндэрнүүд показательнуудые түйлэнэ.

Эрхим стахановец — кочегар нүхэр Карпилов, слесарьнууд нүхэд Ячевский, Андрековский гэгшэд үдэр бүриингөө даабаринуудые 150-200 проц. хүртэр дүүргэнэ.

Гадна, слесарээр хүдэлмэрилжэ байhанаа мүнөө ремонтно бригадын туhалагша мастерта дэбжүүлэгдэhэн нүхэр Базанцев болбол үйлэдбэриингөө программые 200 процентhаа доошо бэшэ дүүргэдэг юм.

Энэ ойгоор дашарамдуулан, коллективэй дунда элдэб hониин темэнүүдээр занятинууд ба хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг байна.

Ц. Д.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Партизан Почкин, мүнөө, Кабанскын аймагай Кудара селогой парторганизациин секретаряар хүдэлмэрилнэ.
[Пестеревэй фото].

АМЖАЛТААР УГТАХАНЬ

Буриногопромсоюзай системын „Красный Восток" промартелиин эрхим стахановец нүхэр Федор Благанский болбол энэ промартельдэ 1937 онhоо хойшо хүдэлмэрилнэ. Али бүхы общественнэ хүдэлмэридэ нүхэр Благанский эдибхитэй хабаадалсана.

Мүнөө, нүхэр Благанский хадаа үдэр бүриингөө даабарииe 130-150 процент хүртэр хододоо дүүргэдэг байна. Бурят-Монголые сагаанбандидуудhаа сүлөөлhөөр XX жэлэй ойе дотоймоор угтахын түлөө стахановец Благанский эршэмтэйгээр тэмэсэнэ.

Вильмов.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хабарта бэлэдхэлгүй

Баргажан. (Манай специальна корреспондентhээ) Сувинска сельсоведэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз болбол хабарай тарилгада бэлэдхэлые болошогүйгөөр удааруулжа байна. Тус колхоз хадаа 1940 оной хабарай тарилгада 437 центнер үрэhэ хааха плантай аад, оройдоо 352 центнер хаагаа. Тэрэ сааная, үрэhэнэйнь шанар тон муу. Хахаhан 30 гаран центнер тарианиинь үрэhэндэ хэрэглэгдэжэ болохогүй байгаа.

Үндэр ургасын залог — агрохэмжээябуулгануудые бэелүүлгэ тон хангалтагүй. Жэшээлхэдэ, 120 гектар газарта саhа тогтоохо плантай аад, минии 10 гектарта саhа тогтоогоод байна. Тариалан дээрэ шэбхэ адхалгын планиие дүүргэhэн болобошье, тэрээнэйнь шанар тон муу, тэргэ-тэргээр энэ тэндэ хаяжархёо. Бэhэ тарилгада ябаха моридто тэжээлэй фонд байгуулагдаагүй.

Зүгөөр, тус колхоздо ажалай үндэр бүтээсэ харуулдаг, өөрынгөө даабарита хүдэлмэридэ үнэн сэхээр хандадаг хүнүүд олон. Петр Андреевич Кожевин, Елизавета Николаевна Мисеркеева ба бусадай стахановскэ ажалай үндэр бүтээсэ харуулдаг байбашье hаань, тэдэнэй опыт колхозниигуудай бүгэдын шадабари болгогдоогүй. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэдэнь, мүнөө хэдышье стахановцуудтай ба ударнигуудтайгаа мэдэнэгүй. Колхозниигуудай дунда ажалай дисциплина тон hула. Тус колхозой 7 бүлэ членүүдэнь колхозhоо ямаршье зүбшөөрэлгүйгөөр, приискын хүдэлмэридэ ябашаhан байна. Эдээнhээ гадна, хүдэлмэридөө гарадаггүй, үдэрые үдэрлэн архидадаг хүнүүд бии. Хүдөөжэхын артелиин Сталинска уставые хазагайруулагшадта — лодырьнуудта ямаршье хэмжээ абтанагүй.

В. Жапов.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭН

Зэдын аймагай, Дээдэ-Торейн сомоной „КИМ" колхоз болбол үрэhэ хаалгын планиие 100 процент дүүргэв. Тарилгада хэрэглэгдэхэ 42 плугууд, 12 борнонууд, хүдөөжэхын бусад машина зэбсэгүүд барандаа заhагдажа хаад ба моридто 100 центнер убэhэ, 50 центнер ногоон сомоо ба 12 центнер овёс бэлэдхэгдэв. Тарилгын үедэ колхозниигуудай культурнаар амарха полевой стан сэбэрлэгдэhэн ба заhагдаhан байна.

Г. Жербаев.

Бурят-Монголые сагаангвардейщинэhээ сүлөөлhөөр 20 жэлэй ойдо

ЗАБАЙКАЛЬДА ХАРИИН ГVРЭНЭЙ ИНТЕРВЕНТНVVДЭЙ БА САГААНТАНАЙ ЗЭРЛИГ ААШАНУУД

Антантын буржуази хадаа военнэ интервенци ахилаа hэн. Россидохи бутаосхигдоhон эксплоататорнууд: помещигүүд, буржуази ба тэдэнэрэй агентнууд, меньшевигүүд, эсернүүд, анархистнууд ба буржуазна национанистнууд болбол залуу советскэ республикада эсэргүү выступалhан байна.

Забайкальска баян кулагай хүбүүн атаман Семенов хадаа Забайкальда интервентнүүдэй табидhан байгаа. Японой туhаламжаар, 1917 оной эсэстэ Семенов болбол Советскэ засагта эсэргүү тэмэсэхын тула өөрынгөө отрядуудые эмхидхэжэ ахилhан байна. hүүлээрэнь тэрэ хадаа Маньчжури ошожо, тэндэ «Тусагаар Маньчжурска отряд» гэжэ нэрэлэгдэгшые эмхидхээ hэн. Япони болбол Семеновто өөрынгөө хэдэн зуугаад солдадуудые үгэжэ, буу зэбсэгүүдээр, бронепоездоор ба японско инструкторнууд-офицернүүдээр хангаhан байна.

1918 оной январиин эсэстэ Семеновско бандануд хадаа тоогоор үлүү ба hайнаар зэбсэглэжэнхэй байhан дээрэhээ, ойр зуурта Оловянна ба Борзя станцинуудые эзэлhэн байна.

Дально-Восточно партизануудай легендарна хүтэлбэрилэгшэ Сергей Лазогоор толгойлогдоhон улаан гвардиин отрядууд хадаа Семеновто эсэргүү тэмэсэлдэ эльгээгдэhэн юм. Улаан гварди болбол Семеновто хэдэ хэдэн сохилтонуудые хээ hэн, тиигээд Семенов хадаа өөрынгөө бандатай хамта Маньчжуриин территори дээрэ хаягдаhан байна.

1918 оной мартда болоhон, Забайкалиин Соведүүдэй съезд хадаа улаан гвардиин боецүүдhээ ба hайндуратанhаа Улаан Армиие түргөөр эмхидхэхэ тухай тогтоол гаргаа hэн. Сибириин Соведүүдэй ЦИК-эй тогтоолhониинь:

„Советскэ засагта эсэргүү восстаниие үүсхэhэн, хариин гүрэнэй мүнгэнэй ба буу зэбсэгэй туhаламжаар, Советскэ засагые бутаосхихы hэдэhэн, ба забайкальска ажалша казачествын станицануудые тонон дээрэмдэдэг ба хооhолон hандаргадаг мятежнэ контрреволюционер есаул Семенов хадаа арадай дайсан гэжэ сэн схогдоно".

Областной партийна комитет ба Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитет болбол «Аха-дүүнэр, буу зэбсэгээ баригты!» гэhэн уряатайгаар арадаондо хандаhан байна. Түмэр замай транспортын хүдэлмэришэд, шахтернууд, алтанай ба бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд хадаа партиин уряагаар жагсаhан юм. Тэрэшэлэн, Сибирскэ ба Дально-Восточно Соведүүд болбол партиин уряагаар, өөhэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые, Семеновто эсэргүү тэмэсэлдэ зорюулhан байна.

Антантын даалгабаряар, 1918 оной майн эсэстэ чехословакануудай выступлени эхилээ hэн. Тэдэнэр хадаа Сибирскэ түмэр замай линиин шадархи хэдэ хэдэн городуудые эзэлhэн байна. Советскэ учреждениинүүд болбол 1918 оной июлиин дүрбэндэ Иркутскhаа Верхнеудинск ерэhэн байна.

Мурино станци шадар улаантан хадаа противнигай хоёр полкые үгыхэhэн байна, тиигэбэшье, хүсэнүүдэнь тэнсүү бэшэ байгаа. Советскэ сэрэгүүд болбол 1918 оной августын 9-дэ Верхнеудинские орхижо, Чита тээшэ сухариhан байна.

Тиин, Сибирьтэ ба Дальна Востогто Советскэ засаг сагзуура унаhан юм. Тэрэ хадаа уласхоорондын ба дотоодын контрреволюционно нэгэдэмэл хүсэнүүдэй сохилтоор унаhан байгаа.

Советскэ засагай саг зуура унаhанай hүүлээр, уласхоорондын империализмын табидhануудай элдэб контрреволюционно «правительствонууд» Сибирьтэ ба Дальна Востогто бии болоо hэн. Сибирьтэ—засагань Антантын табидhан адмирал Колчагай гарта орожо, Забайкальда—засагань японой табидhан есаул Семеновай гарта ороhон байна.

Элдэб атамануud ба бусад зольбонуудай байха үедэ, ажалшад болбол арестнууд, тулиан зэбоолго, буудалганууд г. м. хюдагдаhан юм. Японско интервентнүүд ба сагаангвардейцүүдэй зэрлиг аашануудай хэдэн арбаад ба зуугаад жэшээнүүдые харуулжа болоно.

Августын 15-да атаман Семенов хадаа полковник Тирбахда, доорo дурсагдагша телеграмма эльгээhэн байгаа:

„...Мүнөө hүни Читинскэ тюрьмын бүхи большевигүүд буудагдаж алагдаха. Танай зааhан газарта—Мокховеевскэ ба Туринска разъезднуудта—ехэнүүд могилануудые малтахыень захирыт. hүни абаашахабди. Юнкернүүд конвоировалха, офицернүүд пулемедуудаар буудаха байна. Генерал Лихачевтой барисаа байгуулха шухала". («Сибириин партизанууд», 1929 оной, Читинскэ музейн хэблэл).

Колчагай ба Семеновай „правительствонууд" болбол деревнинүүдтэ карательна (хюдалгын) отрядуудые эльгээдэг байгаа. Интервентнүүдэй шуhата хэhээлтын олонтоото фактнуудай нэгэниинь иимэ: „1919 оной мартын 22-то японско отряд болбол Ивановска селое хоёр зүгhөөнь эзэлээ hэн. Селое бомбодолго хоёр час шахуу үргэлжэлhэн юм. Японцууд болбол селое эзэлээд, гэрнүүд ба барилгануудые галдажа ахилаа hэн. hүүлээрэнь таряашадые площадь дээрэ суглуулhан байна. Хэн эсэргүүсэнэб, тэрээниие тэндэнь аладаг байгаа. Суглуулhан таряашадые площадь дээрэ байлгаад, пулемедуудаар буудаhан байна. Таряашадай хоёрдохи бүлэгыень хооhон амбарта хаагаад, галдажархёо hэн. Амбар сооhоо оройгоорonь гарахые оролдоhон хүнүүдые буудадаг байгаа". („Правда" 1937 оной мартын 20).

Сагаантан болбол Троицкосавскда бузар хэhээлтэ үйлэдhэн байна. Нютагай арадаониие айлгаха гэhэн hанаашалгатайгаар, семеновцууд хадаа тюрьмада байhан хүнүүдые дуулдаагүй муухайгаар хэhээхые hэдэhэн байгаа. Историческа документнүүд соо энэ зэрлиг аша тухай хэлэглэхэнь, „Троицкосавска тюрьмада hууhан 1137 хүнүүдhээ таргадашаhан миин 3-4 хүнүүдынь амиды үлөө, бэшэ хүнүүдэнь семеновцуудай харуулаар буудуулhан ба таhар сабшуулhан байна..., хэтэрхэдээ, үбшэн хүнүүдые шэрэжэ ба гарhаань хүтэлжэ асараад буудадаг ба сабшадаг байгаа". (1920 оной январь, восставалhан ажалша арадай Бичурска съездын протоколые хара).

Надзирательнууд болбол үбшэлөөд эдэгэжэ байhан хүнүүдые буудахын тула, тэдэнэрые амяарань группа болгон илгахыень улаан казармануудай фельдшерые баалаhан байгаа. Фельдшерэй хэлэhэниинь:

„Арбаншье хүнүүдые амяарлан илгаагүй байтарамни, надзирательнууд болбол үбшэн хэбтэhэн хүнүүдтэ дугташан оролсоод, тэдэнэрые буугай хүрзээр ба hэлмээр сохижо эхилээ hэн... Үбшэн хүнүүд тээшэ револьвероор хэдэн дахин буудаа hэн. Сохюулагшад ба алуулагшадай хашхаралдаан ба ёолдоон болоо. Үбшэн хүнүүдые сохихо үедэнь, тэдэнэрэй олонхинь толгойдоо ба бусадшье газартаа сабшуулhан шархатай, шуhан болошоод, пол дээгүүр мүлхижэ, үүдээр гарахые оролдоходонь, хариин Емельянов (надзиратель) тэдэнэрые табингүй, ташуураар сохиhон юм. Тиин, отделенидэ үлэhэн 50 шахуу үбшэн хүнүүд бүгэдөөрөө шахуу алуулhан ба шархатаhан байна" (Читадахи мүрдэлгын комиссада, фельдшер Ал. Аликинай хэлэhэн үгэhөө).

Алуулагшадай дунда хэдэн арбаад ба зуугаад элитэ революционернүүд байгаа. Японцууд болбол Дально-Восточно партизануудай легендарна командир Сергей Лазое зэрлигээр алаhан байна. Лазо болбол 1920 оной майда паровозно галда шатаагдаhан юм. Колчак хадаа, Сибириин Соведүүдэй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй түрүүлэгшэ Яковлевые алаhан байна. Читада Семенов болбол Верхнеудинска Соведэй түрүүлэгшэ Серовые ба Верхнеудинска (Прибайкальска) подпольно комитедэй түрүүшын түрүүлэгшэ нүхэр Вогжановые буудажа алаа hэн.

Партизанска хүдэлөөндэ эсэргүү, Левицкиин „Зэрлиг дивизиин" карательна экспедици болбол айхабтар хатуу, зэрлиг хэhээлтэнүүдые үйлэдhэн юм. „Левицкиин приказаар, хүнэй бэеын мяхыень отолдог, шэхэ, хамарыень хуулдаг, нюдыень тунхидаг байгаа... Хэhээгдэhэн хүнүүдэй бэень американцуудаар фотографировалагдаhан байна. 90 наhатай хүгшэн эхэнэрые, олон таряашад ба хүүгэдые галдаhан байгаа..." (Иркутскэ Военнэ Комитедэй известии №29. 1920 он).

Большевигүүдэй партиин хүтэлбэреэр, Сибириин хүдэлмэришэд ба таряашад болбол хариин гүрэнэй интервентнүүдтэ ба тэдэнэрэй табидhануудта эсэргүү тэмэсэлдэ жагсаhан байна. Энэ тэмэсэл хадаа Сибирьтэ илалтын маршаар ябажа, интервентнүүдые ба сагаан зольбонуудые манай эхэ оронhоо бусалтагүйгөөр тонилуулан усадхаха хэрэгтэнь Улаан Армида туhалhан байна.

Д. Б.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны: отв. редактора—3-44; отв. секретаря—3-23; зав. отд. партийной жизни — 7-55 2 зв., зав. сельхоз. отд. — 7-55; зав. отд. кадров—5-07.

Типография НКМП БМАССР Бурглавлит № 346